

Departementsskrivelsen Snabbare lagföring (Ds 2018)

Promemorian synes väl genomarbetad och innehåller flera goda förslag. Jusek vill dock särskilt lämna synpunkter rörande några av förslagen.

Jourdomstolar

Jusek instämmer i utredarens slutsats att jourdomstolar med förhandlingar under kvälls- och helgtid **inte** bör inrättas. Juseks uppfattning är att förslaget inte är hållbart bl.a. mot bakgrund av det ringa antal mål som kan förväntas avgöras under obekvämt arbetstid och den stora kostnaden som det skulle innebära att införa en sådan ordning.

Jusek vill särskilt framhålla att en ordning med jourdomstolar skulle innebära en ökad arbetsbelastning för personalen på de allmänna domstolarna. Det finns en överhängande risk för att medarbetarna skulle arbeta för mycket och inte kunna få kompensation i form av ledighet för den tid som medarbetaren har tjänstgjort under kvällar och helgtid. Det skulle innebära minskad tid för återhämtning och även inkräkta på privatlivet. Detta ska också ses i ljuset av att det redan idag till följd av arbetsbelastningen, är många domare som arbetar kvällar och helger för att hinna med sina arbetsuppgifter. I de fall domaren får kompensation i tid, skulle belastningen öka för de domare som är i tjänst under ordinarie tid eftersom ordinarie verksamhet måste flyta på. Man kan notera att Domstolsverket vid beräkningen av kostnaden inte har beaktat att små tingsrätter kan behöva förstärkning med domare och övrig personal för att kunna bedriva jourverksamhet på detta sätt. Det tycks inte heller ha gjorts beräkningar utifrån att domare behöver kompensation genom ledighet från ordinarie arbetstid eller ekonomisk ersättning och vad detta i sin tur kan få för inverkan på verksamheten i övrigt.

Jusek instämmer vidare i utredarens slutsats att man inom ramen för befintligt domstolsystem skulle kunna uppnå målet med snabbare lagföring. Domstolarna uppfyller i regel regeringens mål med omloppstider för brottmål.

Jusek menar vidare att det utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv kan ifrågasättas om man vid inrättande av jourdomstolar för att nå snabbare lagföring uppfyller kraven på att den misstänkte ska få skäligt rådrum och förbereda sitt försvar. Den misstänkte har rätt att få ta del av det som framkommit vid utredningen för att kunna åberopa egen bevisning. Om lagföring sker i direkt anslutning till brottet så försvåras detta för den misstänkte. Det kan inte vara en tilltalande ordning att för att uppnå omedelbar lagföring, exempelvis den misstänkte måste avstå från sin rätt till skäligt rådrum samt tid för att förbereda sitt försvar.

Jusek vill även påpeka att det ur ett samhällsperspektiv kan ifrågasättas om det är rimligt att vittnen och målsäganden ska inställa sig med kort varsel till en förhandling kvällstid eller på en helg.

Snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare

I denna del vill Jusek endast peka på att det kan främja en god rättsäkerhet att, om det finns förutsättningar härför, ett brott utreds i största möjliga utsträckning på plats och att man håller förhör med den misstänkte och vittnen i nära anslutning till brottet, eftersom man då har en färskare minnesbild av det som hänt och minnesbilden inte har påverkats av andra intryck eller personer.

Vidare vad gäller användningen av tillgänglighetsdelgivning kan, om förutsättningar finns härför, även detta vara positivt för en snabbare lagföring. Det är dock viktigt att rättsäkerhetsaspekten inte träds för när.

Snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Jusek ser positivt på utredarens förslag att ha en försöksverksamhet med målet att lagföring för brott ska ske inom 10 veckor från brottet. Det förefaller genomtänkt att detta föreslås ske genom ökad samverkan mellan polis och socialtjänst i inledningsskedet, att utredningsåtgärder vidtas omedelbart vid ingripande och under aktiv ledning av förundersökningsledare, samt ett tidigt första förhör efter ingripande. Vidare att förhör hålls med den misstänkte inom en vecka från brottet i närvaro av försvarare, vårdnadshavare och socialnämnd.

Ny häktningsbestämmelse

Jusek känner en viss tveksamhet vad gäller förslaget angående en ny häktningsbestämmelse; att personer som är misstänkta för ett brott får häktas oberoende av brottens beskaffenhet, om det finns risk för återfall och att det kan antas att påföljden inte skulle stanna vid böter, t.ex. olovlig körning, grovt brott. Det är av stor vikt att proportionalitetsbedömningen görs med betydande omsorg i dessa fall. Förslaget skulle vidare kunna innebära att domarna på de allmänna domstolarna kommer att få fler fristmål att avgöra. Domarkåren har redan idag en ansträngd arbetsbelastning och detta förslag kan utgöra ytterligare ett stressmoment utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Fler fristmål kan medföra ökad stress i arbetet och det kan även medföra minskade förutsättningar att styra sin arbetstid.

Jusek

Magnus Hedberg, vd

Elisabeth Åberg, ordförande i Saco-S Domstol